

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПРОФЕСОРА ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ШКОЛИ У ЛЬВОВІ ЮЛІАНА МЕДВЕДСЬКОГО

Професор Юліан Медведський був яскравим представником «шістедесятників» XIX ст., світогляд яких формувався в умовах зародження самостійної української ідентичності, на противагу польськості, та початком конфронтації народовців із москвофілами [11, с.322]. З огляду на це, важливо з'ясувати умови формування ідентичності цього покоління крізь призму окремих персоналій, щоб виявити шляхи формування національної інтелігенції другої половини XIX ст.

Юліан Медведський народився 18 жовтня 1845 р. у Перемишлі, в сім'ї місцевих русинів/українців Григорія Медведського (Недзвецкі) та Софії, з дому Франца і Марії Ступницьких [1, с.96; 19, s.41]. Витоки національної ідентичності Юліана Медведського, перший дослідник його біографії Кирило Студинський, бачив в атмосфері, яка панувала в батьківському домі: «З дому отця виніс Юліян свідомість національної приналежності і почуте великої характерности» [11, с.320]. Григорій Медведський займав посаду урядового писаря (скриптора) місцевого магістрату [11, с.320; 17, арк.5; 18, s.2; 20, s.3-4]. За свідченням Кирила Студинського, батько Ю. Медведський «не крив ся зі своїми народними пересвідченнями, брав живу участь в тодішнім життю перемиських Українців та тішив ся між ними незвичайним поважанєм» [11, с.320]. Костянтин Курилишин, який досліджує біографії та некрологи за матеріалами преси, теж стверджує, що Григорій Медведський був впливовим перемишльським міщанином, «українцем за національністю» [7, с.297; 9, с.297]. Під час похоронів Григорія Медведського в знак поваги до покійного «цілий Перемишль, без різниці народности, взяв участь в його похоронах, а жиди вийшли зі свічками і торою, яку несли на цвинтар» [11, с.320].

Юліан Медведський отримав домашню початкову освіту, а в 1857-1864 рр. навчався у Перемишльській німецькій гімназії. Саме тут він отримав середню освіту та склав у липні 1864 р. іспит зрілості (матуру) [15, арк.23,24; 17, арк.5; 21, s.754].

Станом на 1851 р. у ній навчалось 404 гімназисти, з яких 222 (55 %) були поляками, 169 – русинами (42 %) і 13 (3 %) євреїв [5, с.448].

Великий вплив на формування свідомості та національної ідентичності гімназиста Ю. Медведського мав перемишльський просвітницький осередок, який пов'язаний із діяльністю єпископа Івана Снігурського. Тут працювали І. Лаврівський, М. Вербицький, Ю. Желехівський та інші діячі української культури. Цікаво, що Ю. Медведський спочатку навчався на богословському відділі Віденського університету, де свого часу професором і деканом був єпископ І. Снігурський [4, с.510]. Очевидно, ще юнаком Ю. Медведський обрав його за моральний взірець громадського благочестя і наслідував його вчинки.

Спроби латинізації, так звана «азбучна війна», викликали спалах національної активності серед інтелігенції, духовенства то студентської молоді [6, с.15]. Хвиля українського народовства, яка вирувала у Перемишлі у 1860-их рр., безпосередньо вплинула на формування національної ідентичності Юліана Медведського [2, с.26-27]. В цей час Перемишль став першим містом в Галичині, яке у 1862 р. вшанувало пам'ять Т. Шевченка [3, с.74].

На початку 1860-их рр. серед галицької гімназійної і студентської молоді набирає розмаху заснування таємних товариств народовського напрямку – «Громад» [10, с.379-380]. У Перемишльській німецькій гімназії, де навчався Ю. Медведський, засновано «Громаду», якою керував А. Вахнянин. У своїх спогадах він це описував так: «В Перемишли мусів я з наказу шефа нашого Данила Тянякевича зорганізувати «громаду» з гімназіальних учеників» [2, с.51]. Оскільки, він був сином місцевого урядовця і проживав у своєму домі, то житло родини Медведських перетворилось на осередок українського молодіжного життя у Перемишлі: «...молодіж з малими виїмками патріотизувала по-свому, убиралась по-козацьки та сходилася в хаті Юл. Медведського на відчити...»[2, с.67].

Після закінчення у 1864 р. гімназії у Перемишлі, Юліан Медведський вступає на богословський відділ Віденського університету, де навчався у 1864-1866 рр. [15, арк.23]. Далі він продовжив навчання на філософському факультеті, де вивчав мінералогію і геологію. В цей час, у 1868 р., близький товариш Юліана

Медведського, Анатоль Вахнянин виступив ініціатором заснування у Відні окремого українського студентського товариства «Січ». Але на установчих зборах дійшло до суперечки щодо діяльності товариства між народовцями і москвофілами, яка закінчилась категоричним розривом двох напрямів українського студентства у Відні. Товариство «Січ» обрало Ю. Медведського своїм касиром і він відповідав за фінансові питання.

3 вересня 1873 р. Юліан Медведський отримав посаду ординарного професора кафедри мінералогії і геогнозії, із платнею в розмірі 1800 гульденів. Ще під час навчання у Відні 11 листопада (30 жовтня) 1871 р. Ю. Медведський («Улян Медвецкій») став звичайним членом товариства «Просвіта» у Львові [16, арк.1]. У жовтні 1879 р. його обрано до виділу товариства, де він зайняв посаду заступника («товариша») голови Омеляна Огоновського. У 1879-1880 рр. ще тричі обирали Юліана Медведського до виділу «Просвіта», але він брав самовідвід і ухилявся від активної участі в управлінні діяльністю товариства, хоча залишався її активним членом.

3 лютого 1874 р. Юліан Медведський був членом-засновником («членом-основателем») Товариства імені Т. Шевченка, пізніше Наукове товариство імені Т. Шевченка (НТШ). Входив до Математично-природної секції НТШ [14, арк.4зв-5]. З 1882 р. теж був звичайним членом «Руського товариства педагогічного у Львові».

Свідомий потреб українського народу, якого «любив горячо», Юліан Медведський заповів понад 150 тис. корон на «на розвиток українських шкіл, гуртожитків та стипендій для бідних студентів» [9, с. 298; 11, с.322; 13, с.576; 17, арк.8]. Розподіл коштів, згідно заповіту, мав здійснювати виділ товариства «Просвіти». Також, по заповіту він передав свою наукову бібліотеку (понад 2 тис. томів) і збірки до розпорядження НТШ [8, с.1505]. Варто відзначити, що «подаровані чи передані на основі заповітів приватні бібліотеки тривалий час і становили основу книжкових фондів Наукового товариства ім. Т. Шевченка...» [12, с.159]. Помер Ю. Медведський на Різдвяні свята 7 січня 1918 р. у Львові після кількадечної хвороби від запалення легенів.

Отже, Ю. Медведський походив із родини українського діяча в Перемишлі, що зумовило його залучення до активної громадської діяльності. Студентські роки були продовженням формування української ідентичності науковця, через участь в товаристві «Січ» та вступ до «Просвіти». Переїзд до Львова сприяв активній праці в НТШ та «Просвіті», що дозволяє зробити висновок про активну роль Юліана Медведського в українському громадському житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буцко М.І. Відомі вчені Державного університету «Львівська політехніка» 1844-1994. Біографічний довідник. – Л.: Вид-во ДУ «Львівська політехніка», 1994. – 130 с.
2. Вахнянин А. Споми́ни з життя. (Посмертне виданє). – Львів: Печатня В.А. Шийковського, 1908. – 128 с.
3. Голдак Т. Вшанування пам'яті Тараса Шевченка українцями Перемишля в другій половині ХІХ – початку ХХ ст. // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2014. – Вип.25. – С.73-86.
4. Грицак Є. Перемиський єпископ Іван Снігурський. З приводу 90 роковин його смерті (1847-1937) // Євген Грицак. Вибрані українознавчі праці / Ред. М. Лесів. – Перемишль, 2002. – С.510-512.
5. Грицак Є. Перемишль і Перемищина в половині 19 століття // Євген Грицак. Вибрані українознавчі праці / Ред. М. Лесів. – Перемишль, 2002. – С.447-451.
6. Качкан В. Анатоль Вахнянин і його роль у розвитку культури Західної України // Народна творчість та етнографія. – 2003 – № 1-2. – С.15-24.
7. Курилишин К. Часопис “Галичанин” (Львів, 1893-1913 рр.): [матеріали до біобібліографістики]. – Дрогобич: Коло, 2013. – 700 с.
8. Медведський (Niedźwiedzki) Юліян // Енциклопедія українознавства / гол. ред. В.Кубійович. – Л.: НТШ у Львові, 1994. – Т.4. – 1600 с.
9. Свинко Й. Юліан Медвецький // Стех Я. Пропам'ятна книга українських діячів Перемищини ХІХ-ХХ століть [збірник есеїв]. – Част.1. – Л.:СПОЛОМ, 2006. – С.297-299.
10. Серета О. Громади ранніх народовців у Східній Галичин (60-і роки ХІХ століття) // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип.9. Ювілейний збірник на пошану Ф.Стебля / Ін-ту українознавства ім. І. Крип'якевича – С.378-392.
11. Студинський К. Юліян Недзведзкий // Під час бурі. – Львів, 1919. – С.320-322.
12. Черниш Н.І., Мазурик В.М. І. Кривецький – організатор української бібліотечної справи // Поліграфія і видавнича справа. – 2000. – № 36. – С.156-161.

13. Чорновол І. П. Медведський (Niedzwiedzki) Юліян // Енциклопедія історії України [у 10 томах]. – К.: Наукова думка, 2009. – Т.6. Ла-Мі. – С.576.
14. ЦДІА м. Львів. – Ф.309. – Оп.1. – Спр.371. – 145 арк.
15. ЦДІА м. Львів. – Ф.333. – Оп.1. – Спр.7. – 31 арк.
16. ЦДІА м. Львів. – Ф.333. – Оп.1. – Спр.25. – 24 арк.
17. ЦДІА м. Львів. – Ф.362. – Оп.1. – Спр.80. – 18 арк.
18. Archiwum Państwowe w Przemyślu (APP). – Zesp.129. – Sygn. 1771. – 28 str.
19. APP. – Zesp.148. – Sygn.189. – 101 str.
20. APP. – Zesp.387. – Sygn. 18. – 39 str.
21. Wójcik Z.J. Niedźwiedzki Julian // Polski Słownik Biograficzny. – Т.XXII/4. – Zesz.95. Nawój z Morawicy – Niemirycz Teodor. – Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1977. – S.754-756.

Юлія Курдина

(Львів)

БРЕНДИНГ МАЛОВІДОМИХ ІСТОРИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ТА ПАМ'ЯТОК

Політична історія країн завжди складна і не так часто єднає, як хотілося б. Інша справа – історія повсякденна: історія людей, місцин, будинків, непересічних подій. Саме таку історію можна використати для перетворення певного міста, села чи окремого об'єкта у впізнаваний бренд. Головне – обрати вірну стратегію.

Одним із сучасних напрямів реклами є брендинг – високоефективна технологія завоювання й утримання споживача [8, с. 60]. Саме брендинг дає змогу передати в рекламних матеріалах і кампаніях культуру країни, регіону, міста, історичні корені, національний менталітет, урахувати запити споживачів, для яких він призначений, а також особливості території, де він продається.

Брендинг у сучасному суспільстві – це більше ніж просто створення імені, логотипу підприємства чи продукту. Завдяки вдалому розробленню та реалізації брендингових стратегій нині брендами можуть стати не тільки продукти споживчого ринку, а й корпорації, юридичні компанії, міста, країни, університети, лікарні, музеї, ресторани та навіть окремі особистості. Не викликає жодних здивувань готовність споживачів до придбання в першу чергу відомих і якісних так званих брендів речей або користування послугами брендів компаній. Вони здатні підвищити рейтинг компанії, з одного боку, і статус споживача в суспільстві – з іншого [2, с. 197].